

Cenné papíry

Jaromír Kožiak

Cenné papíry obecně

- Listiny do kterých je vtěleno právo
 - Právo sdílí osud listiny – předání, zničení...

Definice CP v NOZ – listina, se kterou je právo spojeno tak, že je nelze po vydání bez této listiny uplatnit, ani převést

- Tradiční podoba x moderní varianty cenných papírů
- Rozlišovat od legitimačních listin a deklaračních listin
- Právo na ně vztahuje regulaci platnou pro věci movité - § 1 odst. 2 ZCeP

Podle NOZ jsou cenné papíry věci

- Zastupitelné x nezastupitelné cenné papíry

Podoba cenných papírů

- Listinná
 - Cenný papír má hmotný substrát (nejčastěji papír)
 - Formuláře, pravidla pro kotované CP
- Zaknihovaná
 - Cenný papír tvoří jen zápis v evidenci
 - Akcie, Poukázka na akcie, dluhopis, podílový list, kupon, opční list
 - Centrální depozitář cenných papírů (CDCP), dříve SCP

Forma cenných papírů

- Na doručitele (au porteur)
- Na řad (ordrepapíry)
- Na jméno (rektapapíry, au nom)

Pozor na akcie (na jméno x na majitele)

Přetrvalo i v ZOK

Převoditelnost cenných papírů

Dle platné úpravy § 17 a násl. ZCeP

- Na doručitele – tradice (ve skutečnosti + bezformální smlouva)
- Na řad – rubopis + tradice (lze vyloučit)
- Na jméno – písemná smlouva + tradice (lze vyloučit)

§ 1103 NOZ

- Na doručitele – smlouvou k okamžiku předání
- Na řad – rubopisem a smlouvou k okamžiku předání
- Na jméno – smlouvou k okamžiku její účinnosti

§ 1104 NOZ

- Zaknihovaný CP – zápisem na účet vlastníka

Funkce cenných papírů

- Platební – směnka, šek
- Investiční – dluhopisy
- Práva ke zboží – náložní list, skladištní list
- Účastnické – akcie, zatímní list

Vydání cenných papírů

- § 5 ZCeP § 520 a násl NOZ
- = emise CP, vydává emitent
- Vydán dnem kdy splňuje náležitosti a stane se majetkem prvního nabyvatele
- Porušení náležitostí při vydání cenného papíru -
Ochrana prvního nabyvatele v dobré víře, odpovědnost emitenta
- Emisní kurs – částka ze které se CP vydává

Hromadné listiny

- § 5 odst. 3 ZCeP § 524 NOZ – všechny zastupitelné CP
- Akcie, poukázky na akcie, podílové listy, dluhopisy
- Nahrazují určitý počet zastoupených CP

Druhy cenných papírů - přehled

- Akcie - § 155 a násl. ObchZ
- Zatímní list - § 176 ObchZ
- Poukázka na akcie - § 204b ObchZ
- Podílový list - § 8 zákona o kolektivním investování
- Dluhopis - Zákon č. 190/2004 Sb., o dluhopisech
- Investiční kupón - Zákon č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby
- Kupón - § 12 ZCep
- Opční list - § 217a ObchZ
- Směnka - Čl. I zákona směnečného a šekového
- Šek - Čl. II a III zákona směnečného a šekového
- Cestovní šek - § 720 a násl. ObchZ
- Náložný list - § 612 a násl. ObchZ
- Skladištní list - § 528 ObchZ
- Zemědělský skladní list - § 2 zákona o zemědělských skladních listech

Akcie

- Akcie - § 155 a násl. ObchZ
- Ztělesňují obchodní podíly na akciové společnosti

Forma

- akcie na majitele (CP na doručitele)
 - Legitimace předložením akcie
 - Převod předání – tradicí
- akcie na jméno (CP na řad)
 - Legitimace záznamem v seznamu akcionářů
 - Převod rubopisem (indosamentem)
 - Omezená převoditelnost – např. souhlasem VH
- Druhy akcií – kmenové x prioritní
 - Již nejsou – zaměstnanecké, zlaté akcie
- Akcie přijaté k obchodování na regulovaných trzích

Obsahové náležitosti akcie

Označení, že jde o akcii

- firmu a sídlo společnosti, Dle ZOK jedinečnou identifikaci
- jmenovitou hodnotu Výjimka – kusové akcie dle ZOK
- označení formy akcie,
- výši základního kapitálu a počet akcií k datu emise akcie,
- datum emise Dle ZOK se ZK a datum emise nemusí uvádět
- u akcie na jméno firmu, název nebo jméno akcionáře
Dle ZOK jedinečnou identifikaci
- Listinná akcie - číselné označení a podpis členů představenstva
- Zaknihovaná akcie - obsahovat číselné označení v případech, kdy to stanoví zákon
- Je-li vydáno více druhů akcií - označení druhu

Dle ZOK uvedení druhu vždy, pokud nejde o kmenovou akcii

Akcie v ZOK

- Akcie na majitele
 - Lze pouze v zaknihované nebo imobilizované podobě (imobilizace viz 2413 NOZ)
 - § 263 a 274 ZOK – pro jistotu dvakrát
- Uvolnění úpravy druhů akcií
 - Akcie se stejnými právy tvoří jeden druh, lze si vymyslet „vlastní druh“ akcie
 - Akcie bez speciálních práv – kmenové
 - Prioritní akcie – přednostní právo k peněžitému plnění
 - Výslovný zákaz úrokových akcií
 - Akcie bez hlasovacích práv – max. do 90% zákl. kapitálu

Kusové akcie v ZOK

- §257 ZOK – ObchZ nic podobného nezná
- Akcie bez nominální hodnoty
- Accountable par shares (nikoli skutečné no par value shares) – dopočitatelná nominální hodnota
- Podíl spojený s akcií se určí podle počtu akcií
- S každou akcií 1 hlas, pokud stanovy neurčí jinak

Druhy cenných papírů – akciové právo

- Zatímní list - § 176 ObchZ § 285 ZOK
 - Nahrazuje akcie společnosti které byly řádně upsány ale nebyl splacen celý emisní kurs

- Po splacení EK výměna za akcie
- Vydává se po zápisu společnosti do OR
- CP na řad

ZOK upravuje podrobně práva spojená s nesplacenou akcií, zatímní list klesá na významu, odkazuje se na úpravu nesplacených akcií

- Náležitosti - označení "zatímní list", označení společnosti a výše základního kapitálu, označení majitele ZL, nominální hodnota ZL, identifikace nahrazených akcií, splacenou a nesplacenou část EK, lhůtu pro splacení, datum emise, podpis

Druhy cenných papírů – akciové právo

ZOK již neobsahuje!

- Poukázka na akcie - § 204b ObchZ
 - Nahrazuje akcie
 - Vydává se pokud byl při zvýšení ZK zcela splacen EK akcií
 - CP na doručitele
 - Po zápisu zvýšení ZK do OR dojde k výměně za akcie
 - Náležitosti – označení poukázka na akcie, identifikace společnosti, identifikace nahrazených akcií, částka splaceného emisního kursu a datum splacení, datum emise a podpis

Druhy cenných papírů – akciové právo

§ 295 ZOK – cenný papír k uplatnění přednostních práv = opční list

- Opční list - § 217a ObchZ
 - Právo na přednostní upsání cenných papírů společnosti (typicky akcií)
 - Majitel není povinen upsat
 - CP na doručitele
 - Náležitosti - firma a sídlo společnosti, jaké akcie nebo dluhopisy společnosti lze získat, doba a místo pro uplatnění přednostního práva, emisní kurs akcií nebo dluhopisů, údaj o tom, že zní na doručitele, datum emise, podpis členů představenstva oprávněných jednat a číselné označení akcie nebo dluhopisu, k nimž byl vydán.

Podle NOZ není nutno uvádět, že jde o CP na doručitele

Vyměnitelné a prioritní dluhopisy

- § 160 ObchZ
- Podmínka vydání – umožňují stanovy a VH rozhodla o jejich vydání a podmíněném zvýšení základního kapitálu
- Vyměnitelné – právo vyměnit za akcie
- Prioritní – přednostní právo na úpis akcií

§ 286 a násl. ZOK – lze i výměna za již vydané akcie, nejen podmíněné zvýšení kapitálu

Kmenové listy dle ZOK 1

- § 137 a násl. Zákona o korporacích
- Aktuální právní úprava nic podobného neobsahuje
- Účastnický cenný papír pro společnost s ručením omezeným
- Fakultativnost
- Cenný papír na řad
- Nelze vydat jako zaknihovaný
- Nelze obchodovat na regulovaných trzích
- Lze vydat hromadnou listinu

Kmenové listy dle ZOK 2

- Obsahové náležitosti
 - a) označení, že se jedná o kmenový list,
 - b) jednoznačnou identifikaci společnosti,
 - c) výši vkladu připadající na podíl,
 - d) jednoznačnou identifikaci společníka,
 - e) označení podílu, k němuž je vydán, a
 - f) označení kmenového listu, jeho číslo a podpis jednateleů nebo jeho otisk

Cenné papíry investičního charakteru

- Podílový list - § 8 zákona o kolektivním investování
 - Investiční nástroj – podíl na podílovém fondu, který obchoduje na kapitálovém trhu a tím se zhodnocuje
- Dluhopis - Zákon č. 190/2004 Sb., o dluhopisech
 - Vtělená smlouva o půjčce – právo požadovat zaplacení určité částky a úrok
- Investiční kupón - Zákon č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby
 - Kuponová privatizace
 - Opravňoval ke koupi akcií za kupony

Druhy cenných papírů - kupony

- Kupón - § 12 ZCeP § 523 NOZ
 - Právo na výnos z cenného papíru
 - Náležitosti - druh, emitent a číslo cenného papíru, k němuž byl vydán, výše výnosu nebo způsob jeho určení, datum a místo uplatnění práva na výnos
 - CP na doručitele
 - Kuponový arch, talon (není CP)

Směnky

- Směnka - Čl. I zákona směnečného a šekového
 - Směnka vlastní (výstavce – věřitel) x směnka cizí (výstavce – věřitel – směnečník)
 - Zajišťovací směnky x platební směnky
 - Ordresměnka x rektasměnka, směnku na majitele nelze vystavit
 - Splatnost – datosměnky, lhůtní směnky, vistasměnky, lhůtní vistasměnky
 - Přímý x nepřímý dlužník, aval
 - Formálnost, směnečná přísnost, jednojazyčnost směnky

Směnka vlastní

- Náležitosti směnky vlastní
 - 1. označení, že jde o směnku, pojaté do vlastního textu listiny a vyjádřené v jazyku, ve kterém je tato listina sepsána;
 - 2. bezpodmínečný slib zaplatit určitou peněžitou sumu;
 - 3. *údaj splatnosti*; lze určit podpůrně – splatná na viděnou
 - 4. *údaj místa, kde má být placeno*; lze určit podpůrně – místo u výstavce
 - 5. jméno toho, komu nebo na jehož řad má být placeno;
 - 6. datum a místo vystavení směnky;
 - 7. podpis výstavce.

Směnka cizí

- Náležitosti směnky cizí
 - 1. označení, že jde o směnku, pojaté do vlastního textu listiny a vyjádřené v jazyku, v kterém je tato listina sepsána;
 - 2. bezpodmínečný příkaz zaplatit určitou peněžitou sumu;
 - 3. jméno toho, kdo má platit (směnečníka);
 - 4. *údaj splatnosti*; lze určit podpůrně – splatná na viděnou
 - 5. *údaj místa, kde má být placeno* – lze určit podpůrně – místo u směnečníka
 - 6. jméno toho, komu nebo na jehož řad má být placeno;
 - 7. datum a místo vystavení směnky;
 - 8. podpis výstavce.

Směnky

- Redukce směnečných účastníků:
 - Směnka cizí na vlastní řad (výstavce = věřitel)
 - Zastřená směnka vlastní (výstavce = směnečník)
- Protestace směnky x význam doložky „bez protestu“
- Význam doložky „sine obligo“
- Význam doložky „nikoliv na řad“
- Blanko/Biancosměnky – částečně nevyplněné, neúplné
 - Směnečné vyplňovací prohlášení
 - Protiprávní vyplnění?
- Směnečné opisy a stejnopisy
- Směnečné rukojemství

Směnečné platby

- Směnečný postih
 - Směnečná peníz + případně sjednaný úrok
 - Směnečný úrok (6% ode dne splatnosti)
 - Útraty (především protestu)
 - Směnečná odměna $\frac{1}{3}$ směnečného peníze nebo nižší dohodnutá
- Vymáhání po předchozích směnečných dlužnících

Šekové právo

- Šek - Čl. II zákona směnečného a šekového
 - Platební nástroj – příkaz vlastní bance, aby držiteli šeku něco zaplatila
 - Formuláře – šekové knížky
 - CP na majitele na jméno (nutná rektadoložka) i na řad
 - Splatnost 8/20/70 dní
- Cestovní šek - § 720 a násl. ObchZ
 - Právo vyzvednout si na určeném místě určitou peněžitou částku
 - Používal se při cestování – zahraniční banka ho proměnila za peníze
 - Náležitosti - označení, že jde o cestovní šek, příkaz nebo slib vyplatit určitou částku oprávněné osobě, identifikace a podpis výstavce, označení osoby, která zaplatí.

Cenné papíry s právy ke zboží

- Náložný list - § 612 a násl. ObchZ § 2572 a násl. NOZ
 - Právo na vydání zboží dopravcem
 - CP na jméno, doručitele nebo řad
 - Náležitosti - Identifikace dopravce, identifikace odesílatele, označení přepravované věci, označení formy CP, místo určení, místo a den vydání listu, podpis dopravce.
- Skladištní list - § 528 ObchZ § 2415 a násl. NOZ
 - Právo na vydání uskladněného zboží
 - CP na doručitele nebo na jméno (ale převod rubopisem – tedy na řad)
 - Náležitosti – identifikace skladovatele, ukladatele, označení věci, označení formy CP, místo a doba uskladnění, místo a den vydání listu, podpis skladovatele
- Zemědělský skladní list - § 2 zákona o zemědělských skladních listech Zůstává stávající úprava